

## Kronika wydarzeń Bieszczadzkiego Parku Narodowego –2006–

### 4.01.2006

W Ośrodku Informacyjno-Edukacyjny BdPN w Lutowiskach otwarto wystawę fotograficzną „Las w moim obiektywie”. Wystawa prezentowała najlepsze zdjęcia z ponad 600 prac nadesłanych w 2004 roku na konkurs fotograficzny „Las w moim obiektywie”. Organizatorem konkursu jest dwutygodnik „Las Polski” – istniejące od roku 1921 roku czasopismo leśników i przyjaciół lasu. Patronat nad konkursem objął Minister Środowiska oraz Dyrektor Generalny Lasów Państwowych. Zdjęcia pochodzą z terenu całej Polski, od wybrzeża aż po góry. Wykonali je fotograficy amatorzy i zawodowcy, z których wielu pracuje na co dzień w Lasach Państwowych lub parkach narodowych. Łączy ich jedno – umiłowanie rodzimej przyrody i umiejętność wnikliwej jej obserwacji. Wystawa trwała do 28 lutego.

### 11.01.2006

Rozpoczęła działalność nowa kamera internetowa, prezentująca widok na Wielką i Małą Rawkę oraz Ustrzyki Górne. Oficjalne uruchomienie kamery nastąpiło na spotkaniu zorganizowanym przez dyrekcję BdPN w Ustrzykach Górnych. To kolejne multimedialne przedsięwzięcie na terenie Bieszczadów, którego inspiратorem jest serwis Bieszczady.pl – tym razem realizowane przez Bieszczadzki Park Narodowy przy wsparciu finansowym fundacji PAN-Parks oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Sieciowa kamera została zainstalowana na budynku dyrekcji Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Dzięki niej prezentowany jest kolorowy obraz w rozdzielczości 640 x 480 pikseli, z maksymalną częstotliwością odświeżania w trybie „live”, zależną jedynie od szerokości pasma internetowego klienta końcowego (średnio co ok. 1 sekundę). Przekazywany obraz dostępny jest na serwisie Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz, na mocy podpisanej umowy, na serwisie Bieszczady.pl.

### 12.01.2006

Ujawniono przypadek kłusownictwa żubra. Funkcjonariusz Straży Granicznej podczas patrolu natrafił nad Sanem na trop mocno farbującego (krwawiącego) żubra. Trop prowadził od strony ukraińskiej w okolicy wsi Dydiowa. Ranne zwierzę przekroczyło rzekę i po przejściu kilku kilometrów po terytorium Polski wróciło na Ukrainę. Okazało się, że raniony żubr to krowa – przewodniczka stada z Sokolik. W każdą zimę schodzi ono w dolinę Sanu, zahaczając w jednym miejscu o teren Ukrainy. Pozbawione matki cielę biegało bezradnie przy stadzie, potem udało się jej tropem za San. Stado zdezorientowane krążyło w okolicy dłuższy

czas. Tuszę żubra odnaleziono po ukraińskiej stronie, na terenie lasów Nadleśnictwa Borynia. Wdrożone zostało w tej sprawie dochodzenie, mające na celu ujawnienie sprawcy czynu kłusowniczego. Nieoficjalnie wiadomo, że sprawcami okazali się ukraińscy funkcjonariusze straży granicznej.

#### **14–15.01.2006**

Grupa Bieszczady oraz członkowie Klubu Przewodników i Pilotów „Łopienik” w Sanoku zorganizowali dwudniowe szkolenie dla swoich członków. Zajęcia odbyły się OIE Lutowiska. Tematem cyklu wykładów prowadzonych przez Grzegorza Sitko – koordynatora PAN-Parks był stan dzisiejszy i perspektywy rozwoju turystyki zrównoważonej na terenie Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie” oraz sama idea PAN-Parks.

#### **15.01.2006**

W Ośrodku Caritas w Myczkowcach odbyło się „przewodnickie” spotkanie oplatkowe. Głównym celem spotkania było zapoznanie przewodników z tworzącą się strategią zrównoważonego rozwoju turystyki w Bieszczadach. Zasady, tryb tworzenia i przyjmowania strategii został przybliżony przez pracowników BdPN – Wojomira Wojciechowskiego i Grzegorza Sitko z OIE w Lutowiskach oraz przez dyrektora Parku Jana Komornickiego.

#### **18.02.2006**

Rzeszowski Klub Wysokogórskiego zorganizował 22. edycję Pucharu Połonin. Już od kilku lat zawody te są jedną z edycji pucharu Polski w narciarstwie wysokogórskim. Dodatkowo w tym roku Puchar Połonin był jednocześnie mistrzostwami Polski w tej dynamicznie rozwijającej się dyscyplinie. Zawody zorganizowano w pięciu kategoriach wiekowych oraz na trzech różnych trasach: Muczne–Obnoga–Kopa Bukowska–Halicz–Tarnica–Bukowe Berdo–Muczne; Muczne–Obnoga–Kopa Bukowska–Przełęcz Goprowców–Bukowe Berdo–Muczne; Muczne–Obnoga–Muczne.

#### **23–26.02.2006**

XXIV Ogólnopolski Bieszczadzki Rajd Narciarski. Tego roku uczestnicy mieli do wyboru trzy trasy, które prowadziły przez Bukowe Berdo, Małą Rawkę, Połoninę Caryńską oraz Dolinę Górnego Sanu. Bazą noclegową było Muczne – ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy „Pod Bukowym Berdem”. Łącznie w imprezie wzięło udział blisko 100 osób z całego kraju. Od czasu reaktywowania rajdów narciarskich w Bieszczadzkim Parku Narodowym tj. od roku 1999, z roku na rok przyjeżdża coraz więcej miłośników zimowego wędrowania po górach. Wśród uczestników rajdu znaleźli się pracownicy innych parków narodowych

(Ojcowski PN, Wigierski PN), ratownicy GOPR oraz członkowie PTTK (oddz. Bielsko-Biała). Liczna grupa uczestników reprezentowała Kraków. Cel rajdu to połączenie zimowego wypoczynku z poznaniem przyrody Karpat Wschodnich oraz propagowanie tej jeszcze mało popularnej w naszym kraju formy aktywnego wypoczynku, tj. narciarstwa ski-tourowego i śladowego. Tegoroczny, XXIV Bieszczadzki Rajd Narciarski odbył się pod honorowym patronatem Marszałka woj. podkarpackiego, zaś patronat medialny nad imprezą sprawowali: TVP3 – Oddział Rzeszów oraz Radio Rzeszów.

### **26.02.2006**

W Ogrodzie Botanicznym w Krakowie odbyło się posiedzenie Prezydium Rady Naukowej Bieszczadzkiego Parku Narodowego, na którym poruszono wiele spraw dotyczących bieżącego funkcjonowania BdPN. W trakcie spotkania dyskutowano między innymi o problemie likwidacji obiektów na terenie parku zawierających azbest, o trudnej sytuacji finansowo-organizacyjnej oraz o nowym statucie organizacyjnym. Ustalono również temat najbliższej konferencji MRB KW w Ustrzykach Dolnych we wrześniu – poświęcona będzie celom, organizacji i usytuowaniu parków narodowych we współczesnej ochronie przyrody.

### **30.03.2006**

W Wołosatem odbyło się spotkanie dyrekcji Bieszczadzkiego Parku Narodowego z przedstawicielami Sejmowej Komisji i Administracji Spraw Wewnętrznych, wicewojewodą podkarpackim – Robertem Godkiem oraz przedstawicielami lokalnych samorządów. W charakterze konsultantów w spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej oraz Bieszczadzkiej Grupy GOPR. Głównym tematem spotkania było omówienie planowania bieszczadzkich przejść granicznych na odcinku granicznym z Ukrainą. Dyskusja w dużej mierze dotyczyła potencjalnych zagrożeń związanych z inwestycjami na terenie BdPN, a zwłaszcza pomysłu utworzenia przejścia granicznego w Wołosatem. Sugestie ulokowania granicznego przejścia drogowego na odcinku Łubnia – Wołosate od samego początku napotykały niechęć lokalnej społeczności, jak i pracowników Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Otwarcie przejścia drogowego w tym miejscu doprowadzi do znacznego wzrostu natężenia ruchu drogowego, wzrostu przestępczości, a przede wszystkim nie pozostanie bez wpływu na najcenniejszą przyrodniczo część parku narodowego.

### **5.04.2006**

Blisko tysiąc dzieci wraz z rodzicami zbierało pieniądze w ramach akcji „Grosik dla wróbelka”, która trwała od początku tego roku. Inicjatorką pomysłu była Dorota Bujwid-Koperska, doradca metodyczny w Centrum Doskonalenia

Nauczycieli w Sanoku. Akcji towarzyszyły różne formy zajęć z zakresu edukacji ekologiczno-przyrodniczej oraz stawianie karmników, wieszanie na drzewach kul z nasionami, rozsypywanie ziarna i pokruszonego chleba, a także dokarmianie ptaków nad Sanem i Potokiem Płowieckim. Zakończenie akcji miało miejsce w Przedszkolu nr 2 w Sanoku, 1 marca. Oprócz dzieci wzięli w nim udział przedstawiciele kuratorium, urzędu miasta oraz Ligi Ochrony Przyrody. Gościem specjalnym był Jan Komornicki – dyrektor Bieszczadzkiego Parku Narodowego, któremu dzieci wręczyły cztery worki z pieniędzmi, w których znalazło się ponad 600 złotych, o łącznej wadze prawie 20 kilogramów. Pieniądze zostały przeznaczone na zakup karmy dla dzikich zwierząt. Pokłosem akcji była wystawa prac plastycznych dzieci, którą prezentowano w Ośrodku Informacyjno-Edukacyjnym BdPN w Lutowiskach.

#### **14.04.2006**

Tradycyjnie już w Wielki Piątek na Tarnicę ruszyła pielgrzymka drogi krzyżowej. Mimo fatalnych, a czasami wręcz ekstremalnych warunków pogodowych, blisko 2 tys. pielgrzymów podjęło decyzję o wyruszeniu na górskie szlaki m.in. z Mucznego, Wołosatego i Ustrzyk Górnych. Największa, blisko tysięczna grupa, wyruszyła niebieskim szlakiem biegnącym południowymi stokami Tarnicy – trasą przemierzaną niegdyś przez Jana Pawła II. Dla 30-osobowej grupy wyprawa okazała się bardzo pechowa. W rejonie Halicza z powodu fatalnej widoczności pielgrzymi stracili orientację w terenie, a następnie zboczyli z trasy. Jedna z uczestniczek pielgrzymki zasłabła. Turyści wezwali na pomoc ratowników Bieszczadzkiej Grupy GOPR. Na szczęście turystkę oraz pozostałe osoby udało się szczęśliwie sprowadzić do dyżurki goprowców.

#### **22.04.2006**

W Ośrodku Naukowo-Dydaktycznym BdPN otwarta została wystawa prac plastycznych dzieci przedszkolnych biorących udział w programie edukacyjnym „Kolorowe rozmowy z mieszkańcami Ziemi”. W trakcie wernisażu dzieci otrzymały pamiątkowe dyplomy potwierdzające udział w zajęciach. Tradycyjnie już wszyscy zwiedzający wystawę mogli degustować słodczyce, których w ciągu kilku godzin „poszło” ponad 25 kilogramów.

#### **23.04.2006**

Jak co roku, na Polach Mokotowskich w Warszawie, w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Ziemi, miała miejsce prezentacja parków narodowych, w tym również BdPN. Główny festyn odbył się w niedzielę. Wiodącym tematem tegorocznego dnia ziemi była „RZEKA”. Bieszczadzki Park Narodowy prezentował na swoim stanowisku ekosystem potoku górskiego. Rozdawano i sprzedawa-

no również wydawnictwa edukacyjne BdPN. W Warszawie park reprezentowali Barbara i Cezary Ćwikowscy oraz Adam Leń – pracownicy OND BdPN w Ustrzykach Dolnych.

### **Maj 2006**

Wytyczono szlak turystyczny od punktu widokowego w Siankach do źródeł Sanu. Jest to przedłużenie ścieżki dydaktycznej „W dolinie górnego Sanu”, biegnącej z Bukowca. W ten sposób BdPN wyszedł naprzeciw postulatowi środowisk turystycznych, które od lat dopominały się o wytyczenie takiego szlaku. Do tej pory wielu turystów łamało przepisy straży granicznej i BdPN chodząc do źródeł „na dziko”. Jednocześnie park nie wyraził zgodny na przedłużenie szlaku na Opołonek, Kińczyk Bukowski i Przełęcz Bukowską, uzasadniając to zbyt dużą presją turystów na cenne przyrodniczo miejsca.

### **Maj 2006**

Minister Środowiska odwołał z funkcji dyrektora BdPN Jana Komornickiego. Do czasu rozstrzygnięcia konkursu kierowanie Parkiem powierzył dotychczasowemu zastępcy BdPN – Tomaszowi Winnickiemu.

### **2–4.06.2006**

22 funkcjonariuszy straży granicznej oraz ratowników GOPR wzięło udział, na terenie BdPN, w zintegrowanym szkoleniu z topografii. W ramach zajęć odbył się przemarsz połączony z rozpoznaniem terenu na trasie z Przełęczy Bukowskiej przez Kińczyk Bukowski, Opołonek, do źródeł Sanu, a następnie do Beniowej. Zajęcia prowadził Franciszek Adamczyk – goprowiec, pracownik OIE w Lutowskach. Kolejnego dnia grupa ćwiczyła zejście z Bukowego Berda w dolinę Terebowca.

### **8–10.06.2006**

Bieszczadzki Park Narodowy zorganizował trzydniowe warsztaty dla nauczycieli gimnazjów „Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Kresów Wschodnich w procesie wychowania”. Tym razem na miejsce zajęć wybrano Karpaty Wschodnie (Czarnohorę), gdzie grupa przebywała na zaproszenie Karpackiego Parku Narodowego w Jaremczy. W ramach zajęć odbyła się wycieczka na najwyższy szczyt Czarnohory – Howerlę, podczas której poznano specyfikę wschodniokarpackiej przyrody. Kolejny dzień seminarium poświęcony był elementom kulturowo-historycznym Zakarpacia. W tym dniu zwiedzono między innymi Mukaczewo.

**28.06.2006**

W OIE BdPN w Lutowiskach odbyło się seminarium dla pracowników samorządowych na temat: „Wizualizacja oraz promocja obszarów chronionych podstawą sukcesu zrównoważonej turystyki w wysokich Bieszczadach”. W seminarium uczestniczyło kilkunastu przedstawicieli samorządów lokalnych szczebla gminnego i powiatowego. W ramach seminarium jego uczestnicy zapoznali się z działalnością OIE, wzięli udział w otwarciu wystawy fotograficznej „Bieszczady w czterech porach roku”, a także obejrżeli film „Poznaj prawdziwe Bieszczady”.

W części wyjazdowej zaprezentowano w terenie ścieżkę dydaktyczną przez torfowisko Tarnawa, ścieżkę „W dolinie górnego Sanu” oraz szlak konny w okolicach Beniowej i Bukowca.

**Czerwiec 2006**

Pracownicy Bieszczadzkiego Parku Narodowego protestowali przeciwko pomysłowi Ministerstwa Finansów. W ramach projektu „oszczędne państwo” resort chciał zmniejszyć płace i zlikwidować gospodarstwa pomocnicze. Związkowcy z BdPN prowadzili kampanię informacyjną połączoną z oflagowaniem budynków. Na razie w 2006 roku rząd wycofał się z pomysłu likwidacji gospodarstw oraz obniżki funduszu płac. Pracownicy parków narodowych nie mieli podwyżek od dziesięciu lat. W ostatnim czasie zatrudnienie spadło o 3 procent, mimo, że ogółem w administracji wzrosło o 9 procent. W tej chwili w Bieszczadzkim Parku Narodowym pracuje około stu osób.

**8–9.07.2006**

W Lutowiskach odbyły się „III Powojenne Targi Końskie”. Impreza nawiązuje do tradycji przedwojennych, znanych w całych Karpatach targów, na które licznie przybywali hodowcy nawet z Rumunii. W tym roku, w ramach aukcji koni, BdPN wystawił do sprzedaży kilka koni z Zachowawczej Hodowli Konia Huculskiego w Wołosatem. W trakcie imprezy czynne było również stoisko z wydawnictwami promującymi Park.

**Lipiec 2006**

Na portalu internetowym bieszczady.pl pojawiły się zdjęcia Bieszczadów wykonane z „lotu ptaka”. Dwaj mieszkańcy Krakowa – Hubert Adamczyk i Marcin Roger – wykonali serię zdjęć z samolotu. Być może sama idea fotografowania z powietrza nie jest oryginalna, a zdjęcia tej części polskich gór były okazjonalnie wykonywane podczas lotów samolotem lub szybowcem. Ale zaplanowany sposób wykonania aerofotografii Bieszczadów, w tym Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz wykorzystanie szerokokątnych obiektywów, dużego formatu zdjęć i wysokiej rozdzielczości aparatów cyfrowych pozwoliło osiągnąć wspaniałe efekty.

Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody loty samolotu odbywały się powyżej dwóch tysięcy metrów.

### **Lipiec–Sierpień 2006**

W okresie wakacyjnym Ośrodek Naukowo – Dydaktyczny zorganizował kolejny cykl prelekcji „Wakacyjne spotkania z przyrodą”. W każdy piątek lipca i sierpnia o godzinie 18.00 w sali audiowizualnej OND mieszkańcy Ustrzyk Dolnych i turyści mieli okazję uczestniczyć w ciekawych prelekcjach, połączonych zazwyczaj z prezentacją przeźroczy lub filmów, przybliżających kulturę i przyrodę Bieszczadów, a także innych atrakcyjnych regionów świata. W prelekcjach uczestniczyło ponad 300 osób. Tematy poszczególnych wykładów to:

14.07. – Dzikie rośliny jadalne, lecznicze i trujące w Bieszczadach – mgr Adam Szary

21.07. – Przyroda wokół Bałtyku – Agnieszka i Włodek Bilińscy

28.07. – Ikona karpacka – geneza, ikonografia – mgr Katarzyna Winnicka

04.08. – Ukraińskie Karpaty Wschodnie – mgr Maciej Szajowski

10.08. – Nietoperze i człowiek – miliony lat koegzystencji – prof. Bronisław Wołoszyn

11.08. – Owady i ich znaczenie w życiu codziennym – mgr Marek Holly

18.08. – Spotkania z przyrodą amerykańskich parków narodowych – mgr Grzegorz Sitko

25.08. – Przyroda Islandii – prof. Stefan Skiba

### **10–14.08.2006**

Tegoroczna edycja imprezy „Bieszczadzkie Anioły” została przeniesiona z Górnej Wetlinki do Dołżycy oraz Cisnej. Na drodze do przeprowadzenia imprezy w tradycyjnym miejscu na kempingu BdPN stanął stan techniczny obiektów, który zagrażał bezpieczeństwu uczestników imprezy. Według ekspertyzy budowlanej obiekt kempingu Górna Wetlinka, w którym impreza odbywała się w latach poprzednich, nie spełniał pełnych wymogów bezpieczeństwa, umożliwiających organizowanie imprez masowych. Konstrukcja zadaszenia nad sceną mogła nie wytrzymać naporu silnego wiatru. Mimo tego dyrekcja BdPN wyraziła zgodę na organizację w 2006 roku imprezy na terenie kempingu BdPN, zobowiązując organizatorów do nawiązania kontaktu z GOPR w celu monitorowania warunków atmosferycznych, aby w razie zagrożenia huraganowym wiatrem przerwać koncert i wyprowadzić ludzi poza zadaszenie amfiteatru. Zaproponowano również możliwość organizacji sceny poza wiatą w obrębie kempingu. Bieszczadzki Park Narodowy chciał utrzymać imprezę w Górnej Wetlinie, zapewniając równocześnie bezpieczeństwo uczestników. Organizatorzy początkowo byli zainteresowani takim rozwiązaniem, ostatecznie jednak podjęli decyzję o przeniesieniu imprezy do Dołżycy.

**13–16.08.2006**

Bieszczadzki Park Narodowy gościł pracowników Wigierskiego Parku Narodowego. W ciągu czterech dni uczestnicy wycieczki poznali najciekawsze zakątki Bieszczadów oraz zapoznali się z problematyką ochrony przyrody na terenie BdPN. Odbyli między innymi wycieczkę ścieżką przyrodniczą „W dolinie górnego Sanu”, oraz przeszli z Mucznego przez Bukowe Berdo, Tarnicę do Wołosatego. Zwiedzili Zachowawczą Hodowlę Konia Huculskiego w Wołosatem oraz Muzeum Przyrodnicze BdPN w Ustrzykach Dolnych.

**20.08.2006**

Z inicjatywy mieszkańców dawnych bieszczadzkich wsi, władz gminy Turka oraz lwowskiej Regionalnej Agencji na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju, w leżącej na polsko-ukraińskim pograniczu wsi Beniowa, zorganizowano spotkanie pod nazwą „Zgoda i boleść”. 60. rocznica wysiedlenia dawnej ludności z miejscowości leżących nad górnym Sanem stała się okazją do wielopokoleniowego spotkania rodzin pochodzenia ukraińskiego, polskiego i bojkowskiego, zamieszkujących niegdyś karpackie wsie: Beniową, Sianki, Bukowiec, Sokoliki Górskie, Tarnawę Wyżną i Niżną, Dźwiniacz Górny, Łokieć, Dydiową, Żurawin. Nad górny San przybyło prawie 500 osób – zarówno ci, którzy pamiętają przesiedlenia, jak i ich potomkowie. Jak podkreślają organizatorzy, jednym z celów jaki przyświecał spotkaniu było polsko-ukraińskie pojednanie. Niektórzy z mieszkańców dawnych wiosek przyjechali z daleka. Jeden z autobusów dotarł w Bieszczady aż z Wołynia. Uczestnicy spotkania wzięli udział w polowej mszy świętej i wysłuchali poruszających i często emocjonalnych wystąpień mieszkańców wysiedlonych wsi. Wystąpiły również bojkowskie zespoły folklorystyczne – m.in. ubrany w barwne, tradycyjne stroje bojkowskie zespół z Bitli i Boryni, czy też ludowa kapela „Karpaty”.

**22.08.2006**

Na antenie telewizyjnej „Jedynki” zawitały Bieszczady. Telewidzowie śledzący poranny program „Kawa czy herbata” mieli okazję zapoznać się ze specyfiką regionu, w tym z walorami przyrodniczymi Bieszczadzkiego Parku Narodowego, o których opowiadał Cezary Ćwikowski z OND BdPN w Ustrzykach Dolnych. Główną scenerią realizowanego na żywo materiału, było położone w sercu Bieszczadów Muczne. Jednak dla potrzeb programu materiał powstawał w wielu różnych miejscach rozrzuconych po całym regionie.

**14–16.09.2006**

XV Międzynarodowa Konferencja, która odbyła się w Ośrodku Naukowo-Dydaktycznym Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych, poświęcona była celom, organizacji i usytuowaniu parków narodowych we współczesnej

ochronie przyrody. Konferencja połączona była z wyjazdową sesją Państwowej Rady Ochrony Przyrody i otwartym posiedzeniem Rady Naukowej Bieszczadzkiego Parku Narodowego. W konferencji wzięło udział ponad 120 osób, w tym przedstawiciele różnych instytucji naukowych i reprezentanci obszarów chronionych Ukrainy, przedstawiciele różnych dziedzin związanych z ochroną przyrody, delegaci z większości polskich parków narodowych. Konferencji patronował Minister Środowiska prof. dr hab. Jan Szyszko. W obradach uczestniczył Główny Konserwator Przyrody – Andrzej Szweda-Lewandowski.

### **29–30.09.2006**

W tym roku po raz trzydziesty zorganizowana została akcja „Czyste Góry”, polegająca na sprzątaniu przez uczestników rajdu szlaków turystycznych na terenie BdPN. Od samego początku jednym z głównych organizatorów rajdu jest Bieszczadzki Park Narodowy, który zabezpiecza odbiór śmieci zebranych podczas akcji oraz udostępnia swoją bazę noclegową.

### **Wrzesień 2006**

Wydawnictwo Kluszczyński, w ramach swojej nowej serii, wypuściło na rynek album „Bieszczadzki Park Narodowy”. Publikacja ma charakter encyklopedii wiedzy o parku. Są tu zatem informacje na temat krajobrazu, klimatu, fauny, flory, ochrony przyrody, historii poznawania Bieszczadów i dziejów samego Parku. W przygotowaniu wydawnictwa uczestniczyli pracownicy Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Autorami tekstu są Tomasz Winnicki – dyrektor BdPN oraz Bogdan Zemanek – przewodniczący rady naukowej BdPN, a większość fotografii jest autorstwa pracowników OND BdPN w Ustrzykach Dolnych – Barbary i Cezarego Ćwikowskich.

### **Wrzesień 2006**

Podczas spotkania w OIE w Lutowiskach zaprezentowano film „Poznaj prawdziwe Bieszczady”. Autorem filmu jest Jacek Szarek – dziennikarz TVP 3 Rzeszów, a jego produkcja została sfinansowana przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Materiał powstawał na przestrzeni kilku lat i w jego produkcję zaangażowanych było wiele osób. Autorami zdjęć, które znalazły się w materiale, byli również dziennikarka – Alicja Wosik z TVP 3 Rzeszów, oraz bieszczadzki filmowiec, fotograf i przyrodnik – Maciej Grzegorzek z Jabłonek. Atrakcyjne wizualnie zdjęcia przeplatane są rozmowami Tadeusza Zająca – wieloletniego pracownika Lasów Państwowych oraz byłego dyrektora BdPN – Wjomira Wojciechowskiego. Ich opowieści o początkach bieszczadzkiej turystyki oraz ciekawostkach przyrodniczych sięgają nawet lat 50. Film został wydany w wersji DVD oraz VHS w 3 wersjach językowych: polskiej, angielskiej

i ukraińskiej. Film „Poznaj prawdziwe Bieszczady”, zrealizowany przez Oddział TVP S.A. w Rzeszowie, zdobył I nagrodę na 9. Międzynarodowym Festiwalu Filmów Turystycznych „Tour-Film” w Poznaniu.

#### **7.10.2006**

Rozpoczął się proces likwidacji nieszczelnych silosów, w których zmagazynowano przeterminowane środki ochrony roślin. Mogilnik, zlokalizowany w Siankach po stronie ukraińskiej, zagrażał całemu zlewiskowi Sanu, w tym również obszarowi Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Docelowo wszystkie zgromadzone pestycydy mają być usunięte do 2008 roku.

#### **14.10.2006**

Bieszczadzcy ratownicy górscy obchodzili jubileusz 45-lecia powstania swej grupy GOPR. Uroczystości jubileuszowe odbyły się w Ustrzykach Dolnych. Rozpoczęła je msza św. w kościele pw. NMP Królowej Polski, koncelebrowana pod przewodnictwem biskupa Adama Szala. Natomiast oficjalne uroczystości jubileuszowe odbyły się w Ustrzyckim Domu Kultury. Tradycyjnie podczas tego święta przyrzeczenie złożyli nowi ratownicy, którzy z rąk naczelnika otrzymali tzw. „blachy” z niebieskim krzyżem. Bieszczadzki Park Narodowy na uroczystościach reprezentował dyr. Tomasz Winnicki oraz Wojomir Wojciechowski.

#### **16.10.2006**

Dr Tomasz Winnicki otrzymał z rąk Głównego Konserwatora Przyrody – Andrzeja Szwedę-Lewandowskiego nominację na stanowisko dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Tomasz Winnicki wygrał konkurs na stanowisko dyrektora, ogłoszony przez Ministerstwo Środowiska, w związku z odwołaniem poprzedniego dyrektora – Jana Komornickiego. Nowy dyrektor związany jest z BdPN od 1979 roku, a od 1991 roku był zastępcą dyrektora Parku.

#### **22.10.2006**

Z okazji 45-lecia Grupy Bieszczadzkiej GOPR w OIE Lutowiska została zorganizowana wystawa uwieczniająca na zdjęciach pracę goprowców. Jej otwarcie połączone było z promocją książki pod tym samym tytułem – „Wołanie z Połonin” i stanowiło uświetnienie jubileuszu Grupy Bieszczadzkiej GOPR. Autorami zdjęć są sami ratownicy. Pochodzą one z różnych okresów i stanowią zapis prawdziwych akcji, szkoleń i patroli – czyli tego, czym na co dzień zajmują się ratownicy w ramach górskiej służby.

**Październik 2006**

Odbyły się wybory do samorządów terytorialnych. W najbliższej kadencji Bieszczadzki Park Narodowy będzie miał przedstawiciela w radzie gminy Lutówka. Andrzej Wojdyła został obdarzony zaufaniem wyborców i wszedł w skład komisji ochrony środowiska, turystyki i zabytków.

**23.11.2006**

O 8,15 czasu środkowoeuropejskiego wystąpiło trzęsienie ziemi na pograniczu Ukrainy i Słowacji. Jego hipocentrum znajdowało się w słowackim masywie Wyhorlatu, a siła wstrząsów wynosiła ok. 4,8 stopni w skali Richtera. Wstrząs został odnotowany przez polskie stacje sejsmograficzne, m.in. w Kalwarii Paławskiej, Niedzicy, Książu i Ojcowie. Wulkanicznego pochodzenia masyw Wyhorlatu zlokalizowany jest na południowy zachód od słowackiego miasta Snina, ok. 25 km w prostej linii od pasma granicznego Bieszczadów. Trzęsienia ziemi na tym obszarze zdarzają się raz na kilka lat, jednak te wstrząsy były stosunkowo silne i swoim obszarem objęły tereny południowo-wschodniej Polski, m.in. powiatu leskiego, bieszczadzkiego, sanockiego i krośnieńskiego, w tym również tereny BdPN.

**Listopad 2006**

Zakończył się pierwszy etap pilotażowego programu likwidacji azbestu w Bieszczadzkim Parku Narodowym. Dzięki wsparciu finansowemu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wywieziono i zabezpieczono 226 ton eternitu i materiałów zawierających azbest. Materiały te pochodziły z obiektów gospodarczych po byłym gospodarstwie Igloopol i przez kilka lat zabezpieczone leżały w mogiłnikach, czekając na „lepsze czasy”. W planach na następne lata są kolejne inwestycje, których celem jest całkowite usunięcie azbestu i materiałów zawierających tę niebezpieczną substancję z całego terenu BdPN.

**15.12.2006**

Gimnazjum w Tarnawie Dolnej oraz Miłosz Mach z Tarnawy zwycięzcami kolejnej edycji programu edukacyjnego „Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów”. Finał konkursu, który tradycyjnie już odbył się w Ustrzyckim Domu Kultury, był podsumowaniem całorocznego programu edukacyjnego, skierowanego do młodzieży gimnazjalnej z powiatów bieszczadzkiego, leskiego i częściowo sanockiego. Trzygodzinny finał, podczas którego gimnazjaliści musieli wykazać się dużą wiedzą i umiejętnością interpretacji zjawisk przyrodniczych i problematyki ochrony przyrody, wyłonił ostateczną kolejność.

Zespołowo: 1. Tarnawa Dolna (Wojciech Pluskwa, Łukasz Krawczyk, Miłosz Mach – opiekun – mgr Renata Kaczmarek), 2. Gimnazjum w Czarnej (Marta Wiercińska, Agnieszka Bielecka, Natalia Łysyganicz – opiekun mgr Anna Śmie-

tana), 3. Gimnazjum w Lutowiskach (Dorota Szylak, Adrianna Natanek, Michał Peldiak – opiekun mgr Małgorzata Tkacz).

Indywidualnie: 1. Miłosz Mach (Gimnazjum w Tarnawie Dolnej), 2. Łukasz Krawczyk (Gimnazjum w Tarnawie Dolnej), 3. Marta Wiercińska (Gimnazjum w Czarnej), 4. Wojciech Pluskwa (Gimnazjum w Tarnawie Dolnej), 5. Dorota Szylak (Gimnazjum w Lutowiskach).

Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali cenne nagrody rzeczowe fundowane przez BdPN oraz WFOŚiGW w Rzeszowie.

### **Wydawnictwa 2006**

BdPN wzbogacił się o wydawnictwo multimedialne. Jest to przewodnik przyrodniczy prezentujący walory przyrodnicze i kulturowe BdPN. Zasadniczą częścią publikacji jest interaktywna mapa z naniesionymi ścieżkami edukacyjnymi, po której można „wędrować”. Poszczególne przystanki są szczegółowo omawiane i charakteryzowane pod względem przyrodniczym i kulturowym. Ilustracją do nich są fotografie i ryciny. Dodatkowo opisy wzbogacone zostały odnośnikami do kilkuset haseł słownikowych. Ciekawym elementem są 360-stopniowe panoramy z najpopularniejszych bieszczadzskich szczytów.

Już po raz trzeci BdPN wznowił „Zestaw botaniczny z kluczem do oznaczania roślin” autorstwa pracownika OND BdPN – Stanisława Kucharzyka. Ten bardzo popularny klucz do oznaczania roślin cieszy się od lat bardzo dużym zainteresowaniem użytkowników. Poprzednie wydania rozeszły się bardzo szybko. Ostatnie wydanie ukazało się w nakładzie 5 tysięcy egzemplarzy i zostało sfinansowane przez NFOŚiGW w Warszawie.

Ukazał się czternasty tom „Roczników Bieszczadzskich” – periodyku, w którym opublikowane zostały materiały z jesiennej konferencji MRB „KW” (2005 r.), a poświęconej zagrożeniom przyrody wysokogórskiej w Karpatach.

opr. Adam Leń